

ΤΟ ΘΕΩΡΗΜΑ ΤΟΥ ROLLE (No2)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1.

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \frac{\alpha x^3}{3} + \left(\frac{\beta}{2} + \delta\right)x^2 + (\gamma - \delta)x + \delta$

με $\frac{\alpha}{3} + \frac{\beta}{2} + \gamma = 0$

Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (0,1)$ τέτοιο ώστε η εφαπτομένη της C_f στο σημείο $M(\xi, f(\xi))$ να είναι παράλληλη με τον άξονα x'
(Θέμα εξετάσεων)

$$f(x) = \frac{\alpha x^3}{3} + \left(\frac{\beta}{2} + \delta\right)x^2 + (\gamma - \delta)x + \delta$$

$$f(0) = \frac{\alpha \cdot 0^3}{3} + \left(\frac{\beta}{2} + \delta\right) \cdot 0^2 + (\gamma - \delta) \cdot 0 + \delta = \delta$$

$$f(1) = \frac{\alpha \cdot 1^3}{3} + \left(\frac{\beta}{2} + \delta\right) \cdot 1^2 + (\gamma - \delta) \cdot 1 + \delta = \frac{\alpha}{3} + \frac{\beta}{2} + \delta + \gamma - \delta + \delta =$$

$$= \left(\frac{\alpha}{3} + \frac{\beta}{2} + \gamma\right) + \delta \stackrel{\frac{\alpha}{3} + \frac{\beta}{2} + \gamma = 0}{=} 0 + \delta = \delta$$

Οπότε: $f(0) = f(1)$

Έχω: $\left. \begin{array}{l} \text{(I) Η συνάρτηση } f \text{ είναι συνεχής στο κλειστό διάστημα } [0,1] \\ \text{ως πολυωνυμική} \\ \text{(II) Η συνάρτηση } f \text{ είναι παραγωγίσιμη στο ανοικτό} \\ \text{διάστημα } (0,1) \text{ ως πολυωνυμική} \\ \text{(III) } f(0) = f(1) \end{array} \right\}$

Οπότε η συνάρτηση f ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του θεωρήματος του Rolle στο κλειστό διάστημα $[0,1]$. Οπότε υπάρχει ένα τουλάχιστον

$\xi \in (0,1)$ τέτοιο ώστε $f'(\xi) = 0$

Αν (ε) η εφαπτομένη της C_f στο σημείο επαφής $M(\xi, f(\xi))$ τότε θα έχω:

$$\lambda_\varepsilon = f'(\xi) = 0$$

$$\text{Έχω: } \lambda_{x'x} = 0$$

$$\text{Επειδή } \lambda_\varepsilon = \lambda_{x'x} \text{ θα έχω } (\varepsilon) // x'x$$

2.

Έστω η συνάρτηση $f: [\alpha, \beta] \rightarrow \mathbb{R}$ η οποία είναι συνεχής στο $[\alpha, \beta]$ και παραγωγίσιμη στο (α, β) . Να αποδείξετε ότι:

(I) για την συνάρτησήμε $g(x) = e^{f(x)}(x-\alpha)(x-\beta)$ εφαρμόζεται το θεώρημα του Rolle στο κλειστό διάστημα $[\alpha, \beta]$

(II) υπάρχει $\xi \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο ώστε:

$$f'(\xi) = \frac{1}{\alpha - \xi} + \frac{1}{\beta - \xi}$$

Η συνάρτηση $e^{f(x)}$ είναι συνεχής στο $[\alpha, \beta]$ ως σύνθεση των συνεχών συναρτήσεων $f(x)$ και e^x . Η συνάρτηση g είναι συνεχής στο $[\alpha, \beta]$ ως γινόμενο συνεχών συναρτήσεων

Η συνάρτηση $e^{f(x)}$ είναι παραγωγίσιμη στο (α, β) ως σύνθεση των παραγωγίσιμων συναρτήσεων $f(x)$ και e^x . Η συνάρτηση g είναι παραγωγίσιμη το (α, β) ως γινόμενο παραγωγίσιμων συναρτήσεων

$$g'(x) = \left[e^{f(x)}(x-\alpha)(x-\beta) \right]' \stackrel{(f(x)g(x)h(x))' = f'(x)g(x)h(x) + f(x)g'(x)h(x) + f(x)g(x)h'(x)}{=} =$$

$$\left(e^{f(x)} \right)' (x-\alpha)(x-\beta) + e^{f(x)}(x-\alpha)'(x-\beta) + e^{f(x)}(x-\alpha)(x-\beta)' \stackrel{(e^F)' = e^F F'}{=} =$$

$$e^{f(x)} f'(x)(x-\alpha)(x-\beta) + e^{f(x)}(x-\beta) + e^{f(x)}(x-\alpha) =$$

$$= e^{f(x)} \left[f'(x)(x-\alpha)(x-\beta) + (x-\beta) + (x-\alpha) \right]$$

$$g'(x) = e^{f(x)} \left[f'(x)(x-\alpha)(x-\beta) + (x-\beta) + (x-\alpha) \right], x \in (\alpha, \beta)$$

$$\left. \begin{array}{l} g(\alpha) = e^{f(\alpha)}(\alpha-\alpha)(\alpha-\beta) = 0 \\ g(\beta) = e^{f(\beta)}(\beta-\alpha)(\beta-\beta) = 0 \end{array} \right\} \Rightarrow g(\alpha) = g(\beta)$$

$$Εχ\omega: \left. \begin{array}{l} \text{(I) Η συνάρτηση } g \text{ είναι συνεχής στο κλειστό διάστημα } [\alpha, \beta] \\ \text{(II) Η συνάρτηση } g \text{ είναι παραγωγίσιμη στο ανοικτό} \\ \text{διάστημα } (\alpha, \beta) \\ \text{(III) } g(\alpha) = g(\beta) \end{array} \right\}$$

Οπότε η συνάρτηση g ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του θεωρήματος του Rolle στο κλειστό διάστημα $[\alpha, \beta]$. Οπότε υπάρχει ένα τουλάχιστον

$\xi \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο ώστε $g'(\xi) = 0$

$$\left\{ \begin{array}{l} g'(\xi) = 0 \\ \xi \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} e^{f(\xi)} \left[f'(\xi)(\xi - \alpha)(\xi - \beta) + (\xi - \beta) + (\xi - \alpha) \right] = 0 \\ \xi \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\}$$

$$\Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} e^{f(\xi) \neq 0} \left[f'(\xi)(\xi - \alpha)(\xi - \beta) + (\xi - \beta) + (\xi - \alpha) = 0 \right] \\ \xi \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \Leftrightarrow$$

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(\xi) [-(\alpha - \xi)] [-(\beta - \xi)] = -(\xi - \beta) - (\xi - \alpha) \\ \xi \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \Leftrightarrow$$

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(\xi)(\xi - \alpha)(\xi - \beta) = (\beta - \xi) + (\alpha - \xi) \\ \xi \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\}$$

$$Εχ\omega: \alpha < \xi < \beta \Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \beta > \xi \\ \alpha < \xi \end{array} \right\} \Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \beta - \xi > 0 \\ \alpha - \xi < 0 \end{array} \right\} \Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \beta - \xi \neq 0 \\ \alpha - \xi \neq 0 \end{array} \right\} \Rightarrow (\alpha - \xi)(\beta - \xi) \neq 0$$

$$Εχ\omega: \left\{ \begin{array}{l} f'(\xi)(\alpha - \xi)(\beta - \xi) = (\beta - \xi) + (\alpha - \xi) \\ \xi \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \stackrel{(\alpha - \xi)(\beta - \xi) \neq 0}{\Leftrightarrow}$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{f'(\xi) \cancel{(\alpha - \xi)} \cancel{(\beta - \xi)}}{\cancel{(\alpha - \xi)} \cancel{(\beta - \xi)}} = \frac{(\beta - \xi) + (\alpha - \xi)}{(\alpha - \xi)(\beta - \xi)} \\ \xi \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \Leftrightarrow$$

$$\left\{ \begin{array}{l} f'(\xi) = \frac{\cancel{\beta} \cancel{\xi}}{(\alpha - \xi) \cancel{(\beta - \xi)}} + \frac{\cancel{\alpha} \cancel{\xi}}{\cancel{(\alpha - \xi)} (\beta - \xi)} \\ \xi \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} f'(\xi) = \frac{1}{\alpha - \xi} + \frac{1}{\beta - \xi} \\ \xi \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\}$$

3.

Η συνάρτηση f είναι δυο φορές παραγωγίσιμη στο διάστημα $[\alpha, \beta]$ με :

$$f'(x) \neq 0 \text{ για κάθε } x \in [\alpha, \beta]$$

$$\text{και } f(\alpha)f'(\beta) = f(\beta)f'(\alpha)$$

Να αποδείξετε ότι :

(I) η f είναι αντιστρέψιμη

(II) υπάρχει $x_0 \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο ώστε :

$$f(x_0)f''(x_0) = (f'(x_0))^2$$

(I) Έστω η συνάρτηση f δεν είναι "1-1". Τότε υπάρχουν $x_1, x_2 \in [\alpha, \beta]$ με $x_1 \neq x_2$ τέτοια ώστε $f(x_1) = f(x_2)$. Χωρίς βλάβη γενικότητας υποθέτω ότι $x_1 < x_2$ (Ομοίως εργαζομαι αν $x_1 > x_2$)

Έχω: $\left. \begin{array}{l} \text{(I) Η συνάρτηση } f \text{ είναι συνεχής στο κλειστό διάστημα } [x_1, x_2] \\ \text{(II) Η συνάρτηση } f \text{ είναι παραγωγίσιμη στο ανοικτό} \\ \text{διάστημα } (x_1, x_2) \\ \text{(III) } f(x_1) = f(x_2) \end{array} \right\}$

Οπότε η συνάρτηση g ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του θεωρήματος του Rolle στο κλειστό διάστημα $[x_1, x_2]$. Οπότε υπάρχει ένα τουλάχιστον

$\xi \in (x_1, x_2)$ τέτοιο ώστε $f'(\xi) = 0$ (Άτοπο)

Συνεπώς η συνάρτηση f είναι "1-1". Οπότε υπάρχει η αντίστροφη της f

(II) ΠΩΣ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ

$$f(x)f''(x) = (f'(x))^2 \Leftrightarrow f(x)f''(x) = (f'(x))^2 \Leftrightarrow (f'(x))^2 - f(x)f''(x) = 0$$

$$f'(x)f'(x) - f(x)(f'(x))' = 0 \quad \Leftrightarrow \quad \frac{f'(x)f'(x) - f(x)(f'(x))'}{[f'(x)]^2} = 0$$

$$\left(\frac{f(x)}{f'(x)}\right)' = 0$$

Οπότε θα εφαρμόσω το θεώρημα του Rolle για την συνάρτηση

$$g(x) = \frac{f(x)}{f'(x)}$$

Θεωρώ την συνάρτηση $g(x) = \frac{f(x)}{f'(x)}, x \in [\alpha, \beta]$

Οι συναρτήσεις f, f' είναι συνεχείς στο $[\alpha, \beta]$ ως παραγωγίσιμες. Συνεπώς η συνάρτηση g είναι συνεχής στο $[\alpha, \beta]$ ως πηλίκο συνεχών συναρτήσεων. Η συνάρτηση g είναι παραγωγίσιμη στο (α, β) ως πηλίκο παραγωγίσιμων συναρτήσεων.

$$g'(x) = \left(\frac{f(x)}{f'(x)}\right)' \stackrel{\left(\frac{F}{G}\right)' = \frac{F'G - FG'}{G^2}}{=} \frac{f'(x)f'(x) - f(x)(f'(x))'}{[f'(x)]^2} = \frac{[f'(x)]^2 - f(x)f''(x)}{[f'(x)]^2}$$

$$g'(x) = \frac{[f'(x)]^2 - f(x)f''(x)}{[f'(x)]^2}, x \in (\alpha, \beta)$$

$$f(\alpha)f'(\beta) = f(\beta)f'(\alpha) \quad \Leftrightarrow \quad \frac{f(\alpha)\cancel{f'(\beta)}}{f'(\alpha)\cancel{f'(\beta)}} = \frac{f(\beta)\cancel{f'(\alpha)}}{\cancel{f'(\alpha)}f'(\beta)} \Leftrightarrow$$

$$\frac{f(\alpha)}{f'(\alpha)} = \frac{f(\beta)}{f'(\beta)} \Leftrightarrow g(\alpha) = g(\beta)$$

Έχω: $\left. \begin{array}{l} \text{(I) Η συνάρτηση } g \text{ είναι συνεχής στο κλειστό διάστημα } [\alpha, \beta] \\ \text{(II) Η συνάρτηση } g \text{ είναι παραγωγίσιμη στο ανοικτό} \\ \text{διάστημα } (\alpha, \beta) \\ \text{(III) } g(\alpha) = g(\beta) \end{array} \right\}$

Οπότε η συνάρτηση g ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του θεωρήματος του Rolle στο κλειστό διάστημα $[\alpha, \beta]$. Οπότε υπάρχει ένα τουλάχιστον

$x_0 \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο ώστε $g'(x_0) = 0$

$$\left\{ \begin{array}{l} g'(x_0) = 0 \\ x_0 \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} \frac{[f'(x_0)]^2 - f(x_0)f''(x_0)}{[f'(x_0)]^2} = 0 \\ x_0 \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} [f'(x_0)]^2 - f(x_0)f''(x_0) = 0 \\ x_0 \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\}$$

$$\Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} f(x_0)f''(x_0) = [f'(x_0)]^2 \\ x_0 \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\}$$

4.

Έστω μια συνάρτηση f που είναι συνεχής στο $[-1, 1]$ και παραγωγίσιμη στο $(-1, 1)$ και ισχύει $f(1) = f(-1)$. Αν $f(x) \neq 0$ για κάθε $x \in [-1, 1]$ να αποδείξετε ότι υπάρχει $x_0 \in (-1, 1)$

$$f'(x_0) = 2x_0 f^2(x_0)$$

ΠΩΣ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ

$$f'(x) = 2x f^2(x) \quad \Leftrightarrow \quad \begin{array}{l} f(x) \neq 0 \text{ για} \\ \text{κάθε } x \in [-1, 1] \end{array} \frac{f'(x)}{f^2(x)} = 2x \Leftrightarrow 2x - \frac{f'(x)}{f^2(x)} = 0 \Leftrightarrow \left(\frac{1}{f} \right)' = -\frac{f'}{f^2}$$

$$\left(x^2 + \frac{1}{f(x)} \right)' = 0$$

Θα θεωρήσω την συνάρτηση $g(x) = x^2 + \frac{1}{f(x)}$ και θα εφαρμόσω

το θεώρημα του Rolle

Θεωρώ την συνάρτηση $g(x) = x^2 + \frac{1}{f(x)}, x \in [-1, 1]$

Η συνάρτηση $\frac{1}{f(x)}$ είναι συνεχής στο $[-1, 1]$ ως πηλίκο συνεχών συναρτήσεων.

Η συνάρτηση g είναι συνεχής στο $[-1,1]$ ως άθροισμα συνεχών συναρτήσεων

Η συνάρτηση $\frac{1}{f(x)}$ είναι παραγωγίσιμη στο $(-1,1)$ ως πηλίκο παραγωγίσιμων συναρτήσεων. Η συνάρτηση g είναι παραγωγίσιμη στο $(-1,1)$ ως άθροισμα παραγωγίσιμων συναρτήσεων

$$g'(x) = \left(x^2 + \frac{1}{f(x)} \right)' = (x^2)' + \left(\frac{1}{f(x)} \right)' \stackrel{\left(\frac{1}{F}\right)' = -\frac{F'}{F^2}}{=} 2x - \frac{f'(x)}{f^2(x)} = \frac{2xf^2(x) - f'(x)}{f^2(x)}$$

$$g'(x) = \frac{2xf^2(x) - f'(x)}{f^2(x)}, x \in (-1,1)$$

$$\left\{ \begin{array}{l} g(1) = 1^2 + \frac{1}{f(1)} = 1 + \frac{1}{f(1)} \\ g(-1) = (-1)^2 + \frac{1}{f(-1)} \stackrel{f(-1)=f(1)}{=} 1 + \frac{1}{f(1)} \end{array} \right\} \Rightarrow g(1) = g(-1)$$

$$Εχω: \left\{ \begin{array}{l} \text{(I) Η συνάρτηση } g \text{ είναι συνεχής στο κλειστό διάστημα } [-1,1] \\ \text{(II) Η συνάρτηση } g \text{ είναι παραγωγίσιμη στο ανοικτό} \\ \text{διάστημα } (-1,1) \\ \text{(III) } g(-1) = g(1) \end{array} \right\}$$

Οπότε η συνάρτηση g ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του θεωρήματος του Rolle στο κλειστό διάστημα $[\alpha, \beta]$. Οπότε υπάρχει ένα τουλάχιστον

$x_0 \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο ώστε $g'(x_0) = 0$

$$\left\{ \begin{array}{l} g'(x_0) = 0 \\ x_0 \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} \frac{2x_0 f^2(x_0) - f'(x_0)}{f^2(x_0)} = 0 \\ x_0 \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\} \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} 2x_0 f^2(x_0) - f'(x_0) = 0 \\ x_0 \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\}$$

$$\Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} f'(x_0) = 2x_0 f^2(x_0) \\ x_0 \in (\alpha, \beta) \end{array} \right\}$$

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1.

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \alpha x^3 + (\beta - \delta)x^2 + (\gamma + \delta)x - \delta$

με $\alpha + \beta + \gamma = 0$

Να αποδείξετε ότι υπάρχει $\xi \in (0,1)$ τέτοιο ώστε η εφαπτομένη της C_f στο σημείο $M(\xi, f(\xi))$ να είναι παράλληλη με τον άξονα $x'x$

2.

Έστω η συνάρτηση $f: [1,2] \rightarrow \mathbb{R}$ η οποία είναι συνεχής στο $[1,2]$ και παραγωγίσιμη στο $(1,2)$. Να αποδείξετε ότι:

(I) για την συνάρτηση $g(x) = e^{f(x)}(x-1)(x-2)$ εφαρμόζεται το θεώρημα του Rolle στο κλειστό διάστημα $[1,2]$

(II) υπάρχει $\xi \in (\alpha, \beta)$ τέτοιο ώστε:

$$f'(\xi) = \frac{1}{1-\xi} + \frac{1}{2-\xi}$$

3.

Η συνάρτηση f είναι δυο φορές παραγωγίσιμη στο διάστημα $[3,4]$ με:

$$f'(x) \neq 0 \text{ για κάθε } x \in [3,4] \text{ και } f(3)f'(4) = f(4)f'(3)$$

Να αποδείξετε ότι:

(I) η f είναι αντιστρέψιμη

(II) υπάρχει $x_0 \in (3,4)$ τέτοιο ώστε:

$$f(x_0)f''(x_0) = (f'(x_0))^2$$

4.

Έστω μια συνάρτηση f που είναι συνεχής στο $[-a, a]$ ($a > 0$) και

παραγωγίσιμη στο $(-a, a)$ και ισχύει $f(a) = f(-a)$. Αν $f(x) \neq 0$ για

κάθε $x \in [-a, a]$

(I) να αποδείξετε ότι υπάρχει $x_1 \in (-1,1)$ τέτοιο ώστε:

$$f'(x_1) = 2x_1 f^2(x_1)$$

(II) να αποδείξετε ότι υπάρχει $x_2 \in (-1,1)$ τέτοιο ώστε:

$$f'(x_2) = x_2 f^3(x_2)$$

$$\text{Υπόδειξη: (I) } g(x) = x^2 + \frac{1}{f(x)} \quad \text{(II) } h(x) = x^2 + \frac{1}{f^2(x)}$$